

GRØNLANDS LANDSRET BESLUTNING

afsagt den 13. marts 2026

Sag BS-43592/2025-GLR
(Retssekretariatet)

Selskab 1 A/S
(advokat Poul Hvilsted)

mod

Grønlands Selvstyre
(advokat Paw Fruerlund og advokat Azad Taheri Abkenar)

Retten i Grønland har den 27. maj 2025 truffet afgørelse i 1. instans (sag BS-54101/2022-GRL).

Landsdommerne Kirsten Thomassen, Peter Buhl og Lone Kern-Jespersen har behandlet sagen. Grønlands Landsret var i medfør af retsplejelovens § 7, stk. 3, 3. og 5. punktum tiltrådt af to landsdommere fra Danmark.

Påstande

Kærende, Selskab 1 A/S, har gentaget sin påstand for Retten i Grønland vedrørende aktindsigt.

Selskab 1 A/S har endvidere gentaget sin subsidiære anmodning om, at det pålægges indkærede, Grønlands Selvstyre, at udlevere de nævnte dokumenter efter reglerne om edition.

Grønlands Selvstyre har påstået stadfæstelse, subsidiært hjemvisning.

Retsgrundlag

Af råstofloven, jf. Selvstyrets lovbekendtgørelse nr. 8 af 27. februar 2020 af Inatsisartutlov om mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning herfor (råstofloven) fremgår bl.a.:

”§ 2. Grønlands Selvstyre har ejendomsretten til at råde over og udnytte mineralske råstoffer i undergrunden i Grønland.

Stk. 2. De følgende aktiviteter må kun finde sted i henhold til tilladelse meddelt af Naalakkersuisut efter reglerne i Inatsisartutloven, jf. dog §§ 45-48:

1) Forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer i Grønland samt udførsel af mineralske råstoffer fra Grønland.

...

§ 3. Råstofmyndigheden under Naalakkersuisut er den samlede administrative myndighed for råstofområdet, herunder alle forhold vedrørende mineralske råstoffer, råstofaktiviteter, anvendelse af undergrunden til lagring eller formål vedrørende råstofaktiviteter, tilknyttede energiaktiviteter, tilknyttede rørledningsaktiviteter og andre tilknyttede aktiviteter.

...

§ 3 a. Råstofmyndigheden, jf. § 3, stk. 1, omfatter Råstofstyrelsen, jf. stk. 2, og Miljøstyrelsen for Råstofområdet, jf. stk. 3.

Stk. 2. Råstofstyrelsen er den generelle administrative myndighed for råstofområdet, bortset fra forhold vedrørende miljø, jf. stk. 3.

Stk. 3. Miljøstyrelsen for Råstofområdet (Miljøstyrelsen) er den administrative myndighed for miljøforhold vedrørende råstofområdet, herunder miljøbeskyttelse, naturbeskyttelse, miljøansvar og miljøvurdering.

Stk. 4. ...

Stk. 5. Forvaltning og myndighedsbehandling vedrørende råstofområdet er organiseret efter et princip om, at rettighedshavere og andre kommunikerer med en enkelt myndighed og modtager alle meddelelser, dokumenter og afgørelser mv. fra denne myndighed. Råstofstyrelsen varetager den administrative kommunikation vedrørende råstofområdet i forhold til rettighedshavere og andre omfattet af denne Inatsisartutlov.

Stk. 6. Råstofstyrelsen er den koordinerende forvaltningsmyndighed og indhenter nødvendige udtalelser og afgørelser fra Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen og Råstofstyrelsen orienterer hinanden løbende om sagsbehandling og afgørelser.

§ 3 b. Klage over en afgørelse truffet af Råstofstyrelsen eller Miljøstyrelsen kan indbringes for Naalakkersuisut. ...

§ 3 c. Naalakkersuisut kan fastsætte nærmere bestemmelser om forholdene nævnt i §§ 3-3 b, herunder om klage og begrænsning af adgang til klage over visse typer af afgørelser truffet af Råstofstyrelsen eller Miljøstyrelsen, jf. dog stk. 2-5.

Stk. 2. Naalakkersuisut træffer afgørelse om meddelelse, væsentlig ændring, overdragelse, tilbagekaldelse og godkendelse af tilbagelevering af en tilladelse til efterforskning eller udnyttelse af mineralske råstoffer.

Stk. 3. Afgørelser om forhold, der kan få væsentlig indvirkning på samfundet eller miljøet, træffes af Naalakkersuisut, medmindre Naalakkersuisut har fastsat bestemmelser om, at bestemte afgørelser træffes af Råstofstyrelsen eller Miljøstyrelsen.

Stk. 4. Naalakkersuisut fastsætter nærmere bestemmelser om Råstofstyrelsen og Miljøstyrelsens opgaver og beføjelser, herunder deres afgørelseskompetence, jf. dog stk. 2, 3 og 5.

Stk. 5. Afgørelser vedrørende en tilladelse til forundersøgelse, jf. kapitel 4, eller en tilladelse til småskala efterforskning efter eller udnyttelse af mineraler, jf. kapitel 8, træffes af Råstofstyrelsen eller Miljøstyrelsen, medmindre afgørelserne kan få væsentlig indvirkning på samfundet eller miljøet, jf. stk. 3."

Af forarbejderne til bestemmelsen i § 3, stk. 1, jf. Inatsisartutlov nr. 7 af 7. december 2009 om mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning herfor (råstofloven), fremgår af de almindelige bemærkninger bl.a.:

"1. Indledning

...

Forslaget fastsætter grundlaget og rammerne for den fremtidige regulering af mineralske råstoffer samt aktiviteter, der har betydning herfor.

...

Forslaget viderefører princippet om en samlet integreret myndighedsbehandling på råstofområdet, hvor især miljømæssige, tekniske, sikkerhedsmæssige og ressourcemæssige hensyn indgår i en helhed i vurderingen af en råstofaktivitet. Der gives således alene en tilladelse, der omfatter samtlige forhold af betydning for en aktivitet omfattet af loven. Denne model var en af hovedanbefalingerne i Ølgaardrapporten fra 1990, se nærmere nedenfor under 1.1. Historisk tilbageblik.

...

Forslaget fastslår blandt andet, at der skal ske en samlet og integreret myndighedsbehandling, som omfatter alle forhold og regler vedrørende mineralske råstoffer, råstofaktiviteter, anvendelse af undergrunden og tilknyttede energiaktiviteter. Forvaltningen af råstofområdet sker på grundlag af en samlet og koordineret stillingtagen til alle relevante forhold og hensyn.

En samlet integreret myndighedsbehandling fremmer tillige en effektiv forvaltning af råstofområdet samt brugervenlighed for borgerne og virksomhederne. Forslaget skaber dermed også grundlaget og rammerne for, at Grønlands Selvstyre selv kan styre, forvalte og videreudvikle råstofområdet.

...

2. Forslagets hovedprincipper

...

2.3. Myndighedsforhold

Råstofdirektoratets myndighedsbehandling har været i overensstemmelse med princippet om samlet integreret myndighedsbehandling, det såkaldte one stop shopprincippet. Virksomheder og borgere har alene skullet henvende sig til Råstofdirektoratet, der derefter har sørget for en samlet og integreret myndighedsbehandling og i relevant omfang inddraget andre myndigheder.

Princippet blev indført som en del af anbefalingerne i Ølgaard-rapporten, idet de samlede fordele ved dette princip er væsentligt større end de potentielle ulemper. En samlet sagsbehandling virker attraktivt på industrien, da den alene skal henvende sig et sted vedrørende en samlet godkendelse af aktiviteter. Det sikrer samtidigt, at der opbygges den fornødne sagkundskab og at råstofaktiviteter vurderes som en samlet enhed, hvor alle aktiviteter vurderes i forhold til den samlede påvirkning på miljø og samfundet.

Udviklingen i den øvrige verden går ligeledes mod, at råstofaktiviteter godkendes og behandles af en enkelt myndighed.

Forvaltningen foreslås fortsat med udgangspunkt i dette princip ud fra de ovennævnte anbefalinger samt erfaringer med denne form for administration.

...

Efter forslaget er råstofmyndigheden den ansvarlige myndighed for råstof- og undergrundsområdet i Grønland, herunder alle forhold vedrørende mineralske råstoffer, råstofaktiviteter, anvendelse af undergrunden og tilknyttede energiaktiviteter. Råstofmyndigheden er således den ansvarlige myndighed for de aktiviteter, som forslaget omfatter.

Råstofmyndigheden skal fortsat fungere som en myndighed, der foretager en samlet og integreret myndighedsbehandling. Den omfatter alle forhold og regler vedrørende mineralske råstoffer, råstofaktiviteter, anvendelse af undergrunden og tilknyttede energiaktiviteter.

Alle forvaltningsaktiviteter, der vedrører mineralske råstoffer, råstofaktiviteter, anvendelse af undergrunden eller tilknyttede energiaktiviteter, samles således i råstofmyndigheden. Dermed søges opnået en helhedsorienteret sagsbehandling på de forvaltningsområder, som forudsætter kendskab til specialiserede emner som råstof og undergrundsaktiviteters geologiske, tekniske og økonomiske forhold samt forhold, der kan have betydning for sikkerhed, sundhed, miljø, ressourceudnyttelse og samfundsmæssig bæredygtighed."

Af de specielle bemærkninger til § 3, stk. 2, fremgår:

"Den foreslåede bestemmelse fastslår, at Naalakkersuisut skal drage omsorg for, at myndighedsudøvelsen på råstofområdet organiseres som en samlet og integreret myndighedsbehandling. Myndighedsbehandlingen omfatter alle forhold og regler vedrørende mineralske råstoffer, råstofaktiviteter, anvendelse af undergrunden til lagring eller formål tilknyttet råstofaktiviteter og tilknyttede energiaktiviteter."

Bestemmelserne i råstoflovens §§ 3 a og 3 c blev indsat ved Inatsisartutlov nr. 26 af 18. december 2012 om ændring af inatsisartutlov nr. 7 af 7. december 2009 om mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning herfor (råstofloven) (Ændringer af regler om råstofmyndigheden, om småskala efterforskning og udnyttelse af mineraler, om indsamling og brydning af mineraler uden tilladelse og om samfundsmæssig bæredygtighed m.v.). Af forarbejderne til disse bestemmelser fremgår bl.a.:

"Almindelige bemærkninger

1. Indledning

...

Naalakkersuisut har ønsket at adskille den daglige myndighedsbehandling af miljøforhold fra den daglige behandling af råstofforhold (resourceforhold). Forslaget gennemfører denne adskillelse. Naalakkersuisut ønsker samtidig at fastholde og lovfæste den nuværende praksis, hvorefter råstofvirksomheder og andre kun skal have en enkelt indgang (one door) til myndighedsbehandlingen på råstofområdet. Olie- og mineralselskaber er generelt meget tilfredse med den nuværende praksis. Det ses f.eks. af de årlige undersøgelser foretaget af Frasier Institute. Samtidigt sikrer dette en ensartet behandling af sager på råstofområdet. Forslagets nye ordning fastholder således en-dørs-princippet, men adskiller den daglige myndighedsbehandling af miljøforhold fra den daglige behandling af råstofforhold (ressourceforhold).

Forslaget viderefører princippet om en samlet integreret myndighedsbehandling på råstofområdet, hvor især miljømæssige, tekniske, sikkerhedsmæssige og ressourcemæssige hensyn indgår som en helhed i vurderingen af en råstofaktivitet. Der gives således alene en tilladelse, der omfatter samtlige forhold af betydning for en aktivitet omfattet af loven. Denne model var en af hovedanbefalingerne i Ølgaard-rapporten fra 1990.

Forslaget fastsætter nye regler i råstofloven om råstofmyndighedens organisation og funktioner med hensyn til myndighedsbehandlingen af miljøforhold vedrørende råstofområdet. Efter forslaget vil råstofmyndigheden under Naalakkersuisut omfatte to myndigheder. Den ene er Råstofstyrelsen, der er myndighed for alle forhold på råstofområdet, bortset fra miljøforhold. Den anden er Miljøstyrelsen for Råstofområdet, der er myndighed for miljøforhold på råstofområdet.

Forslaget fastsætter nye regler om, at en klage over en afgørelse truffet af Råstofstyrelsen eller Miljøstyrelsen for Råstofområdet kan indbringes for Naalakkersuisut, der så træffer afgørelse i sagen.

...

2. Hovedpunkter i forslaget

2.1. Råstofmyndigheden

Efter forslaget er Naalakkersuisut som overordnet råstofmyndighed fortsat den samlede administrative myndighed for råstofområdet. Naalakkersuisut sørger dermed fortsat for, at der sker en samlet og integreret myndighedsbehandling af alle forhold vedrørende mineralske råstoffer, råstofaktiviteter og andre aktiviteter omfattet af råstofloven.

Forslaget fastslår, at aktiviteter, der kan få væsentlig indvirkning på samfundet eller miljøet skal godkendes af Naalakkersuisut. Dette er udtryk for det gældende princip om, at tilladelse til eller godkendelse af aktiviteter, der kan få væsentlig indvirkninger på samfundet eller miljøet, bør træffes af Naalakkersuisut, som værende Grønlands Selvstyres øverste forvaltningsmyndighed.

Igennem en mangeårig periode var praksis, at alle sager vedrørende tilladelser blev behandlet i Fællesrådet vedrørende Mineralske Råstoffer i Grønland, hvorefter indstillingerne herfra efterfølgende blev tiltrådt eller forkastet af Naalakkersuisut og den danske minister for området. Denne praksis har været fastholdt siden Grønlands Selvstyre overtog råstofområdet den 1. januar 2010 på den måde, at sagerne har været forelagt Naalakkersuisut til afgørelse.

...

Forslaget fastlægger en ny overordnet organisering af råstofmyndigheden. Den omfatter Naalakkersuisut og 2 underordnede fagmyndigheder.

Ved vedtagelsen af råstofloven lagde Inatsisartut til grund, at der er en række fordele ved en enkelt råstofmyndighed for hele råstofområdet og ved en samlet, integreret myndighedsbehandling af alle forhold vedrørende råstofområdet. Det følger blandt andet af råstoflovens § 3. Disse fordele er søgt videreført.

Den generelle myndighed for råstofområdet er efter forslaget Råstofstyrelsen, der svarer til det nuværende Råstofdirektorat med enkelte ændringer som følge af forslaget.

Den anden myndighed er Miljøstyrelsen for Råstofområdet (Miljøstyrelsen). Begge styrelser vil blive oprettet som særlige myndigheder, med henblik på at fastholde og udvikle den faglige og tekniske viden og erfaring samt de faglige og tekniske kompetencer i øvrigt, som er påkrævede for at foretage den samlede og integrerede myndighedsbehandling og træffe afgørelser om faglige og tekniske forhold. Samt for at sikre, at ressourcerne anvendes til netop disse formål.

...

Behandling af sager om aktiviteter, der kan få væsentligt indflydelse på miljøet eller samfundet, herunder om meddelelse af tilladelse til efterforskning og udnyttelse af kulbrinter og udnyttelse af hårde mineraler forelægges som hidtil for det samlede Naalakkersuisut til beslutning. Ligesom afgørelser, hvori der foreslås en væsentlige praksis ændring ligeledes skal forelægges Naalakkersuisut til afgørelse.

Naalakkersuisut beslutter som led i ressortfordelingen, hvilken enhed der behandler de enkelte spørgsmål. Efter forslaget vedtagelse, vil der skulle foretages en ny delegation og afgrænsning af beslutningskompetencen mellem Naalakkersuisut og de nye råstofmyndigheder.

Ved Naalakkersuisut forstås i den sammenhæng det samlede Naalakkersuisut.

...

Med forslaget ønsker Naalakkersuisut således at fastsætte lovbestemmelser om forvaltningens organisering på råstofområdet og om forvaltningens enhedernes overordnede funktioner. Naalakkersuisut ønsker dermed at skabe større klarhed og gennemsigtighed om de gældende regler om disse forhold på råstofområdet, således at forvaltningen, såvel som borgere og private virksomheder, får nemmere ved at forstå og anvende reglerne i praksis."

Det oprindelige forslag til § 3 c havde følgende ordlyd:

§ 3 c. Naalakkersuisut kan fastsætte nærmere bestemmelser om forholdene nævnt i §§ 3-3 b, herunder om at afgørelser om bestemte forhold træffes af Naalakkersuisut, om Råstofstyrelsen og Miljøstyrelsens opgaver og beføjelser og om klage og begrænsning af adgang til klage over afgørelser truffet af Råstofstyrelsen eller Miljøstyrelsen."

Af de specielle bemærkninger til dette forslag til § 3 c, fremgår bl.a.:

"Efter reglen har Naalakkersuisut hjemmel til at fastsætte nærmere bestemmelser om forholdene nævnt i § 3 og § 3 b. Bestemmelser kan for eksempel fastsættes i bekendtgørelser eller som tilladelsesvilkår.

Som et eksempel nævnes det i § 3 c, at Naalakkersuisut kan fastsætte bestemmelser om, at afgørelser om bestemte forhold træffes af Naalakkersuisut og dermed ikke af Råstofstyrelsen eller Miljøstyrelsen. Med hensyn til Råstofstyrelsens kompetenceområde kan det for eksempel være afgørelser om meddelelse af råstoffilladelser, godkendelse af overdragelse af råstoffilladelser eller tilbagekaldelse af råstoffilladelser. Bestemmelser kan for eksempel fastsættes i en bekendtgørelse eller som tilladelsesvilkår. Med hensyn til Miljøstyrelsens kompetenceområde kan det for eksempel være afgørelser om godkendelse eller tilbagekaldelse af godkendelse af planer vedrørende bestemte miljøforhold eller naturforhold. Også sådanne bestemmelser kan for eksempel fastsættes i en bekendtgørelse eller som tilladelsesvilkår.

Som et andet eksempel nævnes det i § 3 c, at Naalakkersuisut kan fastsætte bestemmelser om Råstofstyrelsen og Miljøstyrelsens opgaver og beføjelser. Som mere konkrete eksempler kan nævnes, at Naalakkersuisut kan fastsætte bestemmelser om afgrænsningen af kompetenceområderne for henholdsvis Råstofstyrelsen og Miljøstyrelsen efter § 3 a, stk. 2 og 3, eller om de nærmere procedurer og principper for deres sagsbehandling, kommunikation og samarbejde vedrørende sager om miljømæssige forhold.

Som et tredje eksempel nævnes det i § 3 c, at Naalakkersuisut kan fastsætte bestemmelser om klage over afgørelser truffet af Råstofstyrelsen eller Miljøstyrelsen og om begrænsning af adgang til klage. Denne hjemmel er tænkt anvendt i afgørelser i sager af en særlig teknisk karakter, hvor en bedømmelse forudsætter særlig sagkundskab indenfor eksempelvis offshore konstruktioner, geologi og mineteknik.”

Under lovforslagets behandling blev der fremsat ændringsforslag til formuleringen af § 3 c, hvorefter bestemmelsen fik den nugældende formulering. Af bemærkningerne til ændringsforslaget fremgår:

”Ændringen har til formål at tydeliggøre hvilken myndighed, der træffer afgørelse. I henhold til råstoflovens § 3, skal Naalakkersuisut sikre, at samtlige forhold vedrørende mineralske råstoffer varetages som en samlet integreret myndighedsbehandling.

Paragraffen fastslår derfor, at Naalakkersuisut træffer afgørelse om meddelelse, væsentlig ændring, overdragelse, tilbagekaldelse og godkendelse af tilbagelevering af en tilladelse til efterforskning eller udnyttelse af mineralske råstoffer, samt om forhold, der kan få væsentlig indvirkning på samfundet eller miljøet, medmindre Naalakkersuisut har fastsat bestemmelser om, at bestemte afgørelser træffes af Råstofstyrelsen eller Miljøstyrelsen.

Paragraffen angår ikke den almindelige ressortfordeling, men omhandler alene afgørelseskompetencen i henhold til råstofloven. Det ressortansvarlige medlem af Naalakkersuisut for erhvervsområdet vil være politisk ansvarlig for ressortområdet og vil således via sit departement forestå markedsføring, lovgivningsinitiativer med videre, som en del af den overordnede erhvervs politik.

Paragraffen angiver således det almindelige udgangspunkt for al lovgivning i Grønland, at det er Naalakkersuisut, der som den øverste administrative myndighed i Grønland er ansvarlig for udmøntningen af den lovgivning, som Inatsisartut vedtager, og træffer afgørelser i henhold til denne. Den viderefører ligeledes princippet om, at Naalakkersuisut kan delegerer kompetencen til enheder i centraladministrationen, der dog i dette tilfælde er begrænset til Råstofmyndigheden.”

Ved Inatsisartutlov nr. 26 af 13. juni 2023 om mineralaktiviteter blev mineralaktiviteter udskilt fra de øvrige aktiviteter på råstofområdet. Af forarbejderne til loven fremgår det af de almindelige bemærkninger bl.a.:

”1. Indledning

1.1. Forslagets baggrund og hovedformål

...

Forslaget viderefører dog generelt mange væsentlige og hensigtsmæssige bestemmelser og principper fra råstofloven. Blandt andet viderefø-

res princippet om en samlet integreret myndighedsbehandling. Alle relevante forhold, herunder vedrørende mineralaktiviteternes udførelse og tekniske, sikkerhedsmæssige og ressourcemæssige forhold, indgår i en samlet vurdering af aktiviteter omfattet af forslaget. Naalakkersuisut meddeler således en samlet tilladelse, der generelt omfatter samtlige forhold af betydning for en mineralaktivitet omfattet af forslaget. Denne model var en af hovedanbefalingerne i Ølgaard-rapporten fra 1990 (som omtales nedenfor i afsnit 1.2) og har generelt været anvendt i råstoflovene for Grønland siden da.

En samlet integreret myndighedsbehandling fremmer en effektiv forvaltning af mineralområdet og brugervenlighed for borgerne og virksomhederne. Forslaget skaber således også grundlaget og rammerne for, at Naalakkersuisut kan administrere, forvalte og videreudvikle mineralområdet på en måde, der generelt er god og hensigtsmæssig for Grønlands Selvstyre, samfundet, rettighedshavere og mulige fremtidige rettighedshavere efter mineraltilladelser og andre parter på mineralområdet.”

Af de specielle bemærkninger til lovens § 23 fremgår:

”Til stk. 1

Bestemmelsen omhandler myndighedsstrukturen inden for forslagets anvendelsesområde.

Kompetencen til at administrere forslagets bestemmelser og træffe afgørelser efter forslaget ligger som udgangspunkt hos Råstofstyrelsen og Miljøstyrelsen for Råstofområdet. Naalakkersuisut træffer afgørelser af væsentlig karakter, og Råstofstyrelsens og Miljøstyrelsen for Råstofområdets afgørelser kan påklages til Naalakkersuisut, se § 24 og bemærkningerne hertil.

Det vil således, i praksis, alene være afgørelser om meddelelse, væsentlig ændring, overdragelse, tilbagekaldelse og godkendelse af tilbagelevering af en tilladelse til efterforskning eller udnyttelse af mineraler, der træffes af Naalakkersuisut. Derudover træffes afgørelser om forhold, der kan få væsentlig indvirkning på samfundet eller miljøet, af Naalakkersuisut, medmindre Naalakkersuisut har fastsat bestemmelser om, at bestemte afgørelser træffes af Råstofstyrelsen og Miljøstyrelsen for Råstofområdet.

Desuden vil Naalakkersuisut som udgangspunkt træffe afgørelse i konkrete sager, der har principiell betydning for afgørelsen af fremtidige tilsvarende sager, eller hvis der i øvrigt vurderes at være behov for at fastlægge en ny administrativ praksis på et område, afgørelser om iværksættelse af ekspropriation, afgørelser om at visse opgaver efter forslaget skal varetages af andre myndigheder eller private parter og fastsættelse af vilkår og bestemmelser i bekendtgørelsesform.

Alle andre afgørelser og al myndighedsbehandling vil som udgangspunkt blive varetaget af Råstofstyrelsen og Miljøstyrelsen for Råstofområdet.”

Ved Inatsisartutlov nr. 26 af 18. november 2010 om Inatsisartut og Naalakkersuisut er der fastsat regler om den lovgivende og udøvende magt i Grønland. Lovens § 1 om Grønlands Selvstyre har følgende ordlyd:

”§ 1. Grønlands Selvstyre har den lovgivende og udøvende magt inden for overtagne sagsområder. ... I overensstemmelse hermed er den lovgivende magt hos Inatsisartut, den udøvende magt hos Naalakkersuisut og den dømmende magt hos domstolene.

Kapitel 4

Den udøvende magt

...

§ 22. Medlemmerne af Naalakkersuisut vælges af Inatsisartut for dettes valgperiode.

Stk. 2. Formanden for Naalakkersuisut vælges blandt medlemmerne af Inatsisartut.

Stk. 3. Formanden for Naalakkersuisut indstiller til Inatsisartut at vælge et antal navngivne medlemmer af Naalakkersuisut. Valg af medlemmer sker ved en samlet afstemning om formandens forslag.

...

§ 23. Formanden for Naalakkersuisut fordeler anliggender mellem medlemmerne af Naalakkersuisut.

Stk. 2. Formanden for Naalakkersuisut kan ved meddelelse til Inatsisartut fritage et medlem af Naalakkersuisut med den virkning, at medlemmets hverv ophører på samme måde, som om medlemmet var fritaget af Inatsisartut i medfør af § 27, stk. 1.”

Af forarbejderne til loven, jf. de almindelige bemærkninger, fremgår bl.a.:

”1. Indledning

...

2. Forslagets hovedpunkter

...

c. Kompetencerne for formanden for Naalakkersuisut

Forslaget præciserer og udbygger formandens kompetencer i forhold til de øvrige medlemmer af Naalakkersuisut og i forhold til Inatsisartut. Dette afspejler en udvikling i styreformen under hjemmestyreordningen, der oprindeligt indrømmede de enkelte medlemmer af de daværende landsstyre en høj grad af personlig beslutningskompetence og ansvar efter den såkaldte ministerstyremodel. Siden 1988 har man imidlertid forladt denne model til fordel for en mere kollektiv styreform, der lægger vægt på en koordineret politisk styring under den overordnede ledelse af formanden for Naalakkersuisut.

...

h. Stadfæstelse af Inatsisartutlove

Der foreslås en række ændringer og præciseringer i forhold til stadfæstelsesproceduren for Inatsisartutlove.

Som den væsentligste præcisering i lovteksten foreslås det, at midlertidige finanslove samt Inatsisartutlove om udskrivelse af nyvalg ikke er omfattet af retten for formanden for Naalakkersuisut til at udskyde stadfæstelsen, indtil forslaget er vedtaget på ny under næste Inatsisartutsamling.

Som en egentlig ændring foreslås indførelsen af en 4 ugers frist, inden for hvilken stadfæstelsen senest skal ske. Dette hindrer retsikkerhed i situationer, hvor stadfæstelsen ikke måtte være sket efter længere tids forløb.

Endvidere foreslås, at det ikke længere skal være et retligt krav, at et forslag ved stadfæstelsen skal medunderskrives (kontrasigneres) af det ressortansvarlige medlem af Naalakkersuisut, henholdsvis en ledende embedsmand, idet der dog ikke er noget til hinder for at videreføre gældende praksis uændret under den nye regel. Et sådant lovkrav skønnes ikke at stemme med princippet om at Naalakkersuisut virker som et kollektivt organ under formandens overordnede ledelse, jf. pkt. c ovenfor."

Af Selvstyrets bekendtgørelse nr. 18 af 9. november 2017 om forretningsordenen for Naalakkersuisut, som var gældende på tidspunktet for afgørelsen den 19. november 2021, fremgår bl.a.:

"Kapitel 1

Organisation og administration

§ 1. Beføjelser, som efter en Inatsisartutlov er tillagt Naalakkersuisut, eller som ved en Inatsisartutlov, landstingslov eller en landstingsforordning er tillagt et bestemt medlem af landsstyret, anses som tillagt Naalakkersuisut som Selvstyrets udøvende myndighed.

Stk. 2. Beføjelser efter stk. 1 udføres af Naalakkersuisut ved beslutninger, der træffes i medfør af reglerne i kapitel 2, medmindre Naalakkersuisut eller Formanden for Naalakkersuisut har bemyndiget en Naalakkersuisoq til selv at træffe afgørelse på et nærmere bestemt område, jf. kapitel 7.

...

§ 3. Naalakkersuisut bistås af en administration, der organiseres som en enhedsforvaltning, hvor hver medarbejder er ansat i Selvstyret som helhed. Ansættelsesmyndigheden under den Naalakkersuisoq, der har ansvaret for den interne forvaltning i Naalakkersuisuts administration, fastsætter nærmere retningslinjer om angivelse af tjenestedsted mv. i medarbejdernes ansættelsesvilkår.

...

Stk. 4. Uanset stk. 1 anses brevveksling mellem departementer eller mellem et departement og underliggende myndigheder ikke som

brevveksling mellem forskellige enheder inden for samme myndighed, jf. § 7 i Landstingslov om offentlighed i forvaltningen.

...

Kapitel 7

Kompetence for medlemmer af Naalakkersuisut

§ 22. Medlemmerne af Naalakkersuisut er inden for eget ressortområde bemyndiget til at træffe afgørelse i alle konkrete sager, der kan afgøres i henhold til regler i Inatsisartutlove, landstingslove eller landstingsforordninger, samt Selvstyrets bekendtgørelser, når Formanden for Naalakkersuisut har godkendt det, eller der er fastlagt retningslinjer for en administrativ praksis.

Stk. 2. Såfremt der i lovgivningen er fastsat bestemmelser, som tillægger Naalakkersuisut adgang til at dispensere fra reglerne, er medlemmet af Naalakkersuisut bemyndiget til at træffe afgørelse om dispensation på vegne af Naalakkersuisut i sager omfattet af den pågældende lovgivning.

Stk. 3. Såfremt en Naalakkersuisoq finder behov for at dispensere fra en bekendtgørelse, som ikke indeholder en udtrykkelig dispensationsbestemmelse, skal vedkommende Naalakkersuisoq forelægge et oplæg om dispensation til beslutning i Naalakkersuisut.

Stk. 4. Såfremt en Naalakkersuisoq finder, at en konkret sag har principiel betydning for afgørelsen af fremtidige tilsvarende sager, f.eks. fordi en mulig dispensation vil kunne påvirke administrationen i forhold til andre borgere, eller der anses at være behov for at fastlægge en ny administrativ praksis inden for et område, kan en konkret sag dog uanset stk. 2 forelægges for Naalakkersuisut. Det skal i sådanne tilfælde fremgå af oplægget til Naalakkersuisut, hvori den principielle betydning består, eller hvorledes ny praksis ønskes fastlagt, således at fremtidige tilsvarende sager kan behandles i henhold til stk. 2."

Reglerne er videreført i den nugældende forretningsorden, jf. bekendtgørelse nr. 28 af 13. juli 2022, idet § 3 dog nu har følgende ordlyd:

"§ 3. Hver Naalakkersuisoq bistås af en administration, som organiseres i et eller flere departementer.

Stk. 2. Til hver Naalakkersuisoq kan der tilhøre underliggende enheder, som er selvstændige ift. Naalakkersuisoqs egen administration, og hvor der er rekurs til Naalakkersuisoq, hvis ikke denne adgang er afskåret ved lov.

Stk. 3. Til hver Naalakkersuisoq kan der tilhøre selvstændige enheder oprettet ved lov, hvor der ikke er rekursadgang til Naalakkersuisoq."

Anbringender

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for Retten i Grønland.

Landsrettens begrundelse og resultat

Departementet for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling har ved afgørelse af 5. marts 2024 undtaget en række dokumenter fra aktindsigt. Denne afgørelse er blevet indbragt for Retten i Grønland af Selskab 1 og er behandlet som en del af sagen om Naalakkersuisuts afgørelse af 19. november 2021 om fratagelse af Selskab 1's udnyttelsestilladelse fra 2013. Sagen angår endvidere Selskab 1's anmodning om editionspålæg.

Prøvelse af afgørelse af 5. marts 2024 om aktindsigt i akter vedrørende udnyttelsestilladelse Selskab 1's

Landsretten forudsætter, at Departementet for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling i overensstemmelse med sagsbehandlingslovens § 12, stk. 2, og § 14, stk. 2, har påset, at dokumenterne omfattet af bilag 51 ikke indeholder oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, der er af væsentlig betydning for sagens afgørelse, og som alene indeholdes i disse dokumenter. Sagen angår således, om betingelserne for i det hele at undtage dokumenterne fra aktindsigt i sagsbehandlingslovens § 12, stk. 1, nr. 1 og 2, og § 14, stk. 1, nr. 3, er opfyldt.

Det er ubestridt, at de dokumenter, der er undtaget med henvisning til sagsbehandlingsloven § 12, stk. 1, nr. 1 og 2, er arbejdsdokumenter, som er udvekslet mellem Råstofstyrelsen og henholdsvis Råstofdepartementet, Departementet for Natur og Miljø, Departementet for Mineralske Råstoffer, Departementet for Erhverv, Arbejdsmarkedet, Handel og Energi samt Formandens Departement. Der er endvidere udvekslet arbejdsdokumenter med en tolk.

Styrelsen og de fem departementer er som udgangspunkt selvstændige myndigheder, således at interne arbejdsdokumenter mister den interne karakter ved at blive udvekslet mellem myndighederne.

Dokumenterne angår en sag om tilladelse til udnyttelse af mineralske råstoffer, hvor det er Naalakkersuisut, og ikke Råstofmyndigheden, der efter loven har kompetence til at træffe afgørelse, jf. råstoflovens § 3 c, stk. 2. Udvekslingen af dokumenterne, herunder med departementer, der ikke havde råstoffer som sit område, må anses som et led i, at det var det samlede Naalakkersuisut, der behandlede sagen om både meddelelse og tilbagekaldelse af tilladelsen. På den baggrund må dokumenterne anses for at være udvekslet mellem – i denne sammenhæng – forskellige enheder under myndigheden Naalakkersuisut. Landsretten tiltræder derfor, at dokumenterne udvekslet mellem de ovenfor nævnte myndigheder er undtaget fra aktindsigt i medfør af sagsbehandlingsloven § 12, stk. 1, nr. 2. Landsretten finder ikke anledning til at tage stilling til, om nogle af dokumenterne også kan undtages efter sagsbehandlingsloven § 12, stk. 1, nr. 1.

Videresendelse af dokumenter til en tolk med henblik på oversættelse fører ikke til, at dokumenterne mister den interne karakter. Det tiltrædes derfor, at også disse dokumenter er undtaget fra aktindsigt.

For så vidt angår korrespondancen mellem Råstofstyrelsen og styrelsens advokat er spørgsmålet, om der er en sådan sammenhæng mellem korrespondancen og retssagen, at der ikke er ret til aktindsigt heri. Af de grunde, som Retten i Grønland har anført, er landsretten enig i, at Selskab 1 heller ikke har ret til indsigt i denne korrespondance, jf. sagsbehandlingsloven § 14, stk. 1, nr. 3.

Landsretten tiltræder derfor, at Grønlands Selvstyre er frifundet vedrørende afgørelsen om aktindsigt af 5. marts 2024.

Spørgsmålet om edition

Dokumenterne er som anført undtaget fra aktindsigt, og de kan derfor som udgangspunkt heller ikke kræves fremlagt efter reglerne om edition, jf. bl.a. U.2009.2198H om de lignende danske regler. Da det som anført ovenfor er forudsat, at dokumenterne ikke indeholder oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, der er af væsentlig betydning for sagens afgørelse, og som alene indeholdes i disse dokumenter, og da landsretten finder, at der ikke foreligger sådanne særlige omstændigheder, at materialet trods dets interne karakter kan kræves fremlagt, tiltræder landsretten, at anmodningen om editionspålæg ikke er taget til følge.

Landsretten stadfæster derfor i det hele Retten i Grønlands afgørelse.

Sagsomkostninger

Efter sagens udfald skal Selskab 1 i sagsomkostninger for landsretten betale 25.000 kr. til Grønlands Selvstyre. Beløbet er til dækning af udgifter til advokatbistand. Der er ved fastsættelsen af beløbet taget hensyn til problemstillingens karakter og omfang, og at sagen er behandlet på skriftligt grundlag.

THI BESTEMMES:

Retten i Grønlands beslutning stadfæstes.

I sagsomkostninger for landsretten skal Selskab 1 A/S inden 4 uger betale 25.000 kr. til Grønlands Selvstyre. Beløbet forrentes efter rentelovens § 8 a.